

Beinta í Jákupsstovu
Høgskolen i Molde / Fróðskaparsetrið

Alta 21. oktober 2009
Workshop IV
Public Service Delivery

Fokus: De små
nordatlantiske multi-
kulturelle samfunnene

Hvordan bestemme hvilke
tjenester bør tilbys?
Hvor skal det bestemmes?
Hvem skal bestemme det?

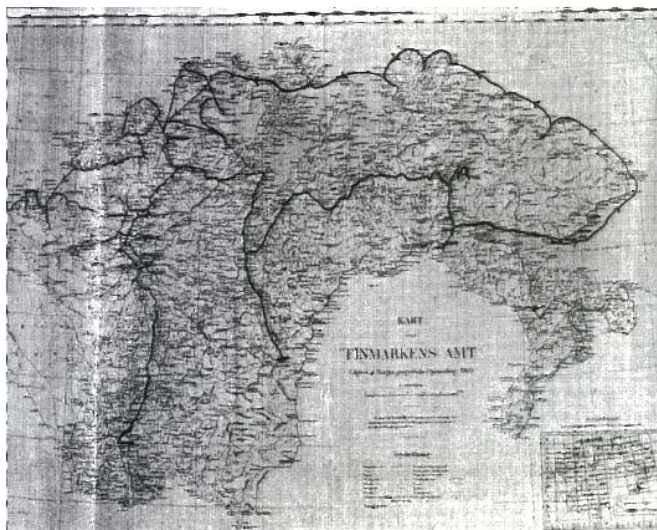

Spenninger mellom nasjonale standarder og lokal tilpasning

Det klassiske eksemplet:
Brente byers gjenreising

Lokal tilhørighet i små samfunn skaper en
dynamikk som ikke fanges opp i gjengs teorier
og modeller, som har bakgrunn i studier fra
store samfunn

Reiseruten for Jenny Kummeneie og Mie Nordahl, Norske Kvinners Sanitetsforening, Finnmark, september/oktober 1946

Lekangsund, Tranøy i Troms 1957:
Kvinnekaia

Tradisjoner fra *før* velferdsstaten

Lokal tilhørighet og lokale tradisjoner for løsning av felles oppgaver

- Brylluper og begravelser
- Basarer for finansiering av ulike lokale velferdsgoder
- osv

Noen oppgaver er nå offentlig ansvar, andre er overtatt av markedet

Noen oppgaver er fortsatt lokale fellesløft

Nye landsmenn og –kvinner

- får de innpass i eksisterende nettverk?

De nordatlantiske områdene har fått innvandring

- kvinner som gifter seg med ungarer i bygdene
- folk som arbeider i fiskeindustrien
- idrettsfolk

Hvordan er deres status i lokalsamfunnene?

Har de påvirkning på tjenestetilbudet?

Små samfunn fungerer ut fra en annen logikk enn store ....

Likevel ofte iverksetting av tiltak i de små samfunnene med bakgrunn i modeller utarbeidet for store samfunn (eller store bedrifter)

F eks kan det være vanskelig i samfunn med få "kunder" å gå fra et i sin helhet offentlig tjenestetilbud til et system med konkurranse mellom private aktører (se neste slide med eksempler på ulike samarbeidsmodeller)

Dagens mangfold av omorganiserings-tiltak (og vi har lært oss et nytt språk:)	Hvem bestemmer? (bestiller/ utformer)	Hvem produserer? (produsent/ utfører)	Hvem finansierer? (betaler)
Tradisjonell offentlig sektor – skandinavisk velferdsmodell	Offentlig	Offentlig	Offentlig
Konkurransesutsetting/ utlisitering	Offentlig	Privat	Offentlig
Brukerbetaling	Offentlig	Offentlig	Privat
Fritt valg	Privat	Offentlig	Offentlig
Marked	Privat	Privat	Privat

(Fra Kurt Klauði Klausen)

Læreboken Terje P. Hagen og Rune J. Sørensen
Kommunal organisering, 2006 (6. utg.)

- gir eksempel på omstillingsbehov i kommunene,
- viser til ulike alternative organiseringsformer til den klassiske forvaltningen (se neste slide)

- men hvordan går det når effektivitetstiltak skal tilpasses kommuner med få innbyggere?

Fire typer organisering av offentlig tjenesteyting:

1. Klassisk forvaltning:

Offentlige etater enerett til å produsere den aktuelle tjenesten

2. Anbudskonkurranse:

Offentlige kontrakter tildelt etter konkurranse mellom offentlige og/eller private tjenesteytere

3. Målestokk-konkurranse:

Inntektsramme bestemmes av de mest effektive tjenesteprodusentene

4. Fritt forbrukervalg:

Offentlig og/eller private tjenesteprodusenter konkurrerer om å trekke til seg brukere som fritt kan velge mellom ulike tjenesteprodusenter

(Eksempler fra Hagen og Sørensens lærebok, kap. 9, s 189 ff)

Hagen og Sørensen (2006, s 191)

Om 'fritt forbrukervalg'

"Mens det representative demokratiet gir befolkningen for svak innflytelse over omfang og kvalitet på offentlige tjenester (et svakt signal hvert fjerde år), gir fritt valg av tilbyder anledning til en kontinuerlig og direkte innflytelse."

Men i små samfunn er det ofte nærhet og mye kommunikasjon mellom folkevalgte og velgere?!?

Ellinor Ostrom

Elinor Ostrom

- Studier av forvaltning av fellesgoder, folk greier å finne fram til fornuftig fordeling av goder og byrder:

Nobelkomitéen om hennes forskning:

”Produksjonen og distribusjonen vil ofte være langt bedre i praksis enn det standardteorien predikerer.”

Nye moteord avløser gamle

Moteord som er på vikende front:

- NPM, effektivitet

På frammarsj: Tillit, etikk, demokrati

– men også evaluering / evidensbasert kunnskap, risikoreduksjon, ...

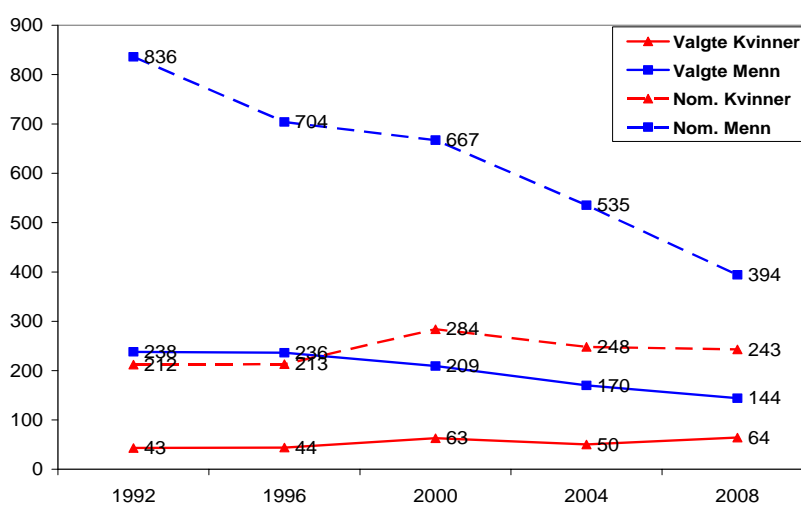
Omstruktureringer i det lokale styringsnivået

- færre kommunepolitikere
- sektorforvaltning erstattes med andre organisasjonsformer (resultatenheter)
- brukerstyring i stedet for politikerstyring av institusjoner
- nye former for kontroll

...fordi man forventer at det vil øke effektiviteten

Færre får erfaring med politiske arbeidsmåter

Antall kvinner og menn nominert og valgt til færøyske kommunevalg 1992-2008

Utfordringer

Å ta vare på

- tilliten til lokalpolitikere
- tilliten til yrkesutøvere og brukere av offentlige tjenester

Å øke

- Tilliten til innvandreres evne til å gjøre politiske vurderinger

En mulig løsning

Økt representasjon og representativitet i folkevalgte institusjoner

bl.a. for at deltakerne kan å få en skolering i hvordan konstruktive demokratiske beslutningsprosesser kan føre til gode løsninger som er tilpasset lokalsamfunnet